



РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Министър на здравеопазването

Изх. №

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД **ОТ КИРИЛ АНАНИЕВ - МИНИСТЪР НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО**

Относно: Проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Национална стратегия за борба с наркотиците 2019-2023 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, внасям за разглеждане проект на Решение на Министерския съвет за Национална стратегия за борба с наркотиците 2019-2023 г.

Навлизането на нови психоактивни вещества и по-засилената употреба на стимуланти и канабис предполагат разработването на насоки за лечение и рехабилитация, съобразени с видовете и начини на употреба на наркотици, включително и подходи, насочени към малолетни и непълнолетни.¹ По данни от Национално представително проучване относно нагласи и употреба на психоактивни вещества сред общото население в България (на възраст 15-64 години), проведено през 2016 г., общо 11,2% (между 472 000 – 565 000 лица) от възрастното население са употребили поне веднъж в живота си някакво наркотично вещество. В сравнителен план дялът на тези хора е по-висок от всички други предходни години, когато са правени подобни изследвания – 2005 г. (5,2%); 2007 г. (6,4%); 2008 г. (8,6%) и 2012 г. (8,3%).

¹ Анализ на ситуацията, НЦН, НФЦ

Употребата на каквото и да е наркотично вещество през последната година (5,7%), във възрастовата група 15-64 г. се е увеличила в сравнение с 2012 г. (4%). Подобна тенденция е регистрирана и по отношение на употребата на включените в изследването наркотични вещества през последния месец. Общо 2,6% (около 97 203 – 143 490 лица) от възрастното население 15-64 години са имали поне една употреба на някакво наркотично вещество. Тези данни затвърждават тенденцията на нарастване през последните години на актуалната употреба на наркотични вещества (2005 г. – 0,8%; 2007 г. – 1,4%; 2008 г. – 1,8%; 2012 г. – 2,1%).

Резултатите показват, че най-масово употребяваното наркотично вещество в България е марихуаната – 8,1 % (337 900 – 416 585 души) от анкетираните са го опитали поне веднъж в живота си. Хероинът все още е най-силно свързаният с проблемна употреба наркотик, но с нарастваща тенденция към спадане за сметка на стимулантите. На второ място по разпространение на употребата сред общото население са веществата от групата на стимулантите: екстази – 2,1% (приблизително 78 688 – 115 718 души), амфетамини – 1,5% (приблизително 50 916 – 87 950 души), кокаин – 0,9% (приблизително 27 772 - 55 545 души) и метамфетамини – 0.3% (приблизително 4 629 – 23 144 души).

Младите хора на възраст между 15 и 34 години представляват около 81.5% от всички лица във възрастовия диапазон 15-64 години, които поне веднъж в живота си са употребили някакъв вид наркотик. 26.2% от учениците от 9-ти до 12-ти клас поне веднъж в живота си са пробвали някакво наркотично вещество.

Във възрастовата група 15-34 г., разпространението на употребата на т.нар. „дизайнерска дрога“ през последната година е 1,1% (1,3% от мъжете и 0,9% от жените). По отношение на употребата на нови психоактивни вещества през последните 30 дни само 0,1% от лицата на възраст 15-64 г. (и то само мъже) съобщават за наличието на такава. Употребата през последния месец при младото население (на възраст 15-34 г.) също е 0,1 %.

Данните показват, че се наблюдава намаляване на броя на високорисково употребяващите опиоиди (хероин, метадон, морфин) и увеличаване на употребяващите стимуланти и канабис. 0,45% от населението на възраст 15-64 г. са употребявали 10 или повече пъти марихуана през последния месец. Инжекционната употреба все по-често се свързва с употребата на метадон за сметка на хероин.

Здравни последици от употребата на наркотици - в България броят на новооткритите случаи на ХИВ сред инжекционно употребяващите наркотици бележи тенденция за намаляване. Броят на новорегистрираните ХИВ-серопозитивни през 2016 г. е 22 лица (10%), (през 2012 г. той е бил 41 (26%).

Наблюдава се тенденция на леко увеличаване на броя на смъртните случаи, свързани с употреба на наркотици. Според Националния статистически институт през 2017 г. са

регистрирани 22 такива смъртни случая в страната, докато през 2014 г. са били 15. Тези данни обаче са по-ниски в сравнение със стойностите през 2007 г., когато са били 52 случая, а през 2008 г. – 74.

От важно значение е подпомагане на програмите за намаляване на вредите от употребата на наркотични вещества, включително осигуряване на финансиране на тяхната дейност.

Въз основа на оценката за разпространението на наркотици в страната, и отчетената опасност от все по-разнообразните форми на злоупотреба с наркотици, особено сред младите хора в България, се планират всеобхватни превантивни дейности насочени към: деца и младежи, лица с експериментална употреба, работа с родители, лишени от свобода, осъдените на „Пробация“ и структурите на пряко подчинение на министъра на отбраната. Все по-честите случаи на шофиране след употреба на наркотични вещества доведе до планиране на нови дейности свързани с актуалната ситуация. Увеличават се случаите на злоупотребата с лекарствени продукти, съдържащи наркотични вещества, което налага подобряване на мерките за контрол при изписването им.

Постепенно нараства употребата на нови психоактивни вещества, известни като „дизайнерски наркотици“. Подобно на другите видове престъпления, интернет се използва за улесняване на незаконното предлагане на наркотици и за избягване на действия за прилагане на закона. Разпространението и маркетингът на контролирани вещества чрез darknet (тъмната мрежа) продължава да се развива, както и разпространението на наркотични вещества чрез пощенски пратки.

Тревожен факт е разпространението на наркотични вещества от ученици в училищна и извънучилищна среда. В подкрепа на дейността по намаляване на предлагането на наркотични вещества в Стратегията се планират редица дейности на национално ниво.

Неограниченото количество при закупуване на легални прекурсори позволява използването им за производство на нелегални наркотици. Това предполага мерки за информираност на производители и разпространители.

Обобщеният анализ показва, че състоянието на системата за противодействие на търсенето и предлагането на наркотични вещества дава резултати, преди всичко от гледна точка на поддържането под контрол на епидемиологичните рискове. Налице са добри специалисти и разгърнати структури. Ключово значение има устойчивият процес на стратегическо планиране на финансовите и кадрови ресурси на системата.

Географското положение на България дава благоприятна възможност страната ни да играе важна роля в международните усилия за борба с наркотиците. Необходимо е да превърнем усилията на отделните компетентни органи в трайна бариера пред разпространението, трафика на наркотици и организираната престъпност.

Настоящата Национална стратегия за борба с наркотиците обхваща периода 2019-2023 година. Тя систематизира визията, принципите, стратегическите цели, дейностите и чиято реализация ще доведе до определяне политиката на държавата в областта с борбата с наркотиците. Планирана е като хоризонтална инициатива на 14 институции (министерства и агенции), като водеща роля е отредена на Министерството на здравеопазването.

Опитът до момента, натрупан от предходните стратегии, както и на други европейски страни показва, че за овладяване на проблема с наркотиците в България е необходимо да се обединят усилията на институциите на национално, регионално и местно ниво и да се съчетаят с усилията на неправителствените организации, медиите и широката общественост. Без съмнение, решаването на проблемите, свързани със злоупотребата и разпространението на наркотични вещества не може да бъде отговорност на една институция. За тяхното преодоляване са необходими съвместните усилия на цялото общество.

Стратегията е съобразена с Програмата за управление на правителството за периода 2017 – 2021² и с Методологията за стратегическо планиране на Министерския съвет на Република България.

Изготвена е в съответствие със Стратегията на ЕС за борба с наркотиците (2013-2020г.), плана за действие на ЕС относно наркотиците (2017–2028) и се базира на резултатите от изпълнението на предходните Национални стратегии за борба с наркотиците (2003-2008 г., 2009-2013 г., 2014–2018 г.) надграждайки и доразвивайки основните стратегически цели в тях и съобразявайки се с тенденциите в политиките, лечението и пазара на наркотични вещества.

През изминалите години и в предходните три стратегии голяма част от разписаните и заложи в тях задачи са изпълнени. Въведени са европейски стандарти, които се прилагат като единна система за качество на превантивните програми. Използват се скринингови въпросници, ранни и кратки интервенции, мотивационно интервюиране; има действащи програми за работа с деца и младежи неупотребяващи, експериментиращи или злоупотребяващи с наркотични вещества; функционират 27-те общински съвета и превантивно-информационни центрове към тях; регулярно са провеждани кампании на национално и местно ниво; оптимизирана е нормативната уредба в областта на лечението и психо-социалната рехабилитация на лица зависими от наркотични вещества. Укрепен е административния капацитет на звената ангажирани с контрол на дейностите с наркотични вещества и техните препарати. В областта на международното сътрудничество и обмена на информация се повиши участието на експерти от различни институции по линия на програмата за контрол на наркотиците.

² „Обществен ред и сигурност“ приоритет 14 мерки 162,163, приоритет 16 мярка 180, приоритет 17 мярка 200, приоритет 20 мерки 220 и 221; „Здравеопазване“ приоритет 33 мерки от 422 до 437

Стратегията планира дейностите за да отговори на предизвикателствата и тенденциите, като координира действията с партньорите по реализирането ѝ на местно, национално и международно ниво, а именно - усилията трябва да бъдат насочени в сферите на дейност на селективната и индикативна превенции, както и към програми за лечение и психосоциална рехабилитация.

Националната стратегия за борба с наркотиците (2019-2023 г.) включва пет основни области на действие - ограничаване на предлагането и разпространението на наркотични вещества; ограничаване на търсенето, употребата и влиянието на наркотичните вещества и зависимостите върху личното и общественото здраве; повишаване на експертния капацитет за изследвания и обновяване на технологичното оборудване; подобряване на взаимодействието и координация между институциите; усъвършенстване на нормативната база.

Националната стратегия за борба с наркотиците (2019-2023 г.) на оперативно ниво се осъществява чрез Плана за действие за изпълнение на Стратегията. Планът за действие е отворен за промени документ, като целта е да има възможност да се реагира гъвкаво при необходимост от промени и при спазване на съответните бюджетни процедури. Като приложение към текстовата част и Плана за дейности е разработен и Финансов план за необходимите средства за обезпечаване на дейностите по Стратегията.

За прилагането на предложеният проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Национална стратегия за борба с наркотиците (2019-2023г.) не са необходими допълнителни разходи. Необходимите средства за изпълнението на Стратегията са в рамките на бюджетите на ресорните министерства и институции.

По проекта на Решение на Министерския съвет не се налага да бъде изготвена справка за съответствие с европейското право, тъй като не се въвеждат нормативни актове на Европейския съюз.

Към проекта на Решение на Министерския съвет е приложена финансова обосновка за актове, които не оказват влияние върху държавния бюджет съгласно Приложение № 2.2 към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация.

Проектът на Решение на Министерския съвет е съгласуван в съответствие с разпоредбите на чл. 32, ал.1 и ал.4 от Устройствения правилник на Министерския съвет и неговата администрация. Получените становища, заедно със справка за приетите и неприетите бележки и съображения за това са приложени към настоящия доклад.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

С оглед гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация, предлагам на Министерския съвет да приеме предложението проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Национална стратегия за борба с наркотиците 2019-2023 г.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Проект на Решение на Министерския съвет за приемане на Национална стратегия за борба с наркотиците 2019-2023 г.;
2. Проект на Национална стратегия за борба с наркотиците 2019-2023 г. с План за дейности и Финансов план;
3. Финансова обосновка;
4. Проект на съобщение за средствата за масово осведомяване;
5. Справка за отразяване на становищата.

С уважение,

КИРИЛ АНАНИЕВ

Министър на здравеопазването